STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Sociolingvistikos įvadas	

Dėstytojas/ a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Eglė Gudavičienė **Kitas (-i):**	Lituanistinių studijų katedra Taikomosios kalbotyros institutas Filologijos fakultetas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: **Išankstiniai reikalavimai:** mokėti anglų ar kitą svetimąją kalbą B2 lygiu. Nurodoma siūloma studijų literatūra anglų kalba, tačiau skatinamas studentų savarankiškumas tiek pasirenkant tikslinės temos literatūrą, tiek užsienio kalbą, kuria bus skaitoma.	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	125	32	93

Dalyko (modulio) tikslas
Ugdomos tokios **bendrosios** studento kompetencijos: - **analitinis, kritinis mąstymas**: studentas gebės kritiškai vertinti informaciją iš įvairių šaltinių, gebės kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę; - **gebėjimas dirbti individualiai ir grupėmis**: studentas gebės kelti individualius veiklos tikslus, jų siekti, pasirinkdamas tinkamas strategijas, reikalingus išteklius ir metodus; gebės planuoti laiką ir laikytis nustatytų terminų; ugdomas gebėjimas gerbti kitus asmenis, tinkamai su jais bendrauti ir bendradarbiauti, konstruktyviai dirbti grupėje, derinti savo veiklą su kitų grupės narių veikla. - **mokėjimo mokytis ir kokybės siekio kompetencija**: planuoti savo mokymosi procesą, savarankiškai pasirinkti plačiau auditorijai pristatomus klausimus ir į juos įsigilinti, susirinkti reikiamą literatūrą ir pan.

Dalykinės kompetencijos:
- **esminės sociolingvistikos mokslo žinios ir gebėjimas jas taikyti**: studentas įgis žinių apie sociolingvistiką ir taikomus metodus; žinos, supras ir gebės tinkamai vartoti bei aiškinti pagrindines sociolingvistikos sąvokas ir terminus.
- **lietuvių kalbos vartojimo kompetencija**: gebės pateikti aiškų, tinkamos struktūros sakytinį pranešimą pasirinkta sociolingvistikos tema, ją išskleisdamas, aiškindamas pavyzdžiais, apibendrindamas, prisitaikydamas prie auditorijos; gebės dalyvauti diskusijoje aktualiomis temomis; gebės rašyti aiškų, sklandų pranešimą, kur aptariama pasirinkta tema.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Dalyką išklausę studentai:		
- įgis žinių apie sociolingvistikos mokslo objektą, ištakas, raidą ir problematiką, tarpdalykiškumą, aktualumą visuomenei; žinos, supras ir tinkamai vartos sociolingvistikos sąvokas ir terminus.	Įtraukiamosios paskaitos, tikslinės literatūros skaitymas ir analizavimas, informacijos sisteminimas, pranešimo (referato) rengimas žodžiu ir raštu, diskusijos.	Diskusijos paskaitose, darbas seminaruose, pranešimas (referatas) žodžiu ir raštu, egzaminas.
- gebės kritiškai skaityti ir vertinti teorinę sociolingvistikos literatūrą, gebės jos pagrindu rengti pranešimus žodžiu ir raštu, vertinti kolegų referatus, taip pat gebės diskutuoti sociolingvistikos klausimais, vertinti kalbų ir visuomenės sandūros klausimus; gebės įžvelgti sąsajas tarp kalbos ir visuomenės reiškinių, įvairios informacijos apie juos ir tokią informaciją vertinti.	Pranešimo (referato) rengimas ir pateikimas žodžiu ir raštu; kolegų pranešimų recenzavimas, diskusijos.	Ugdomasis vertinimas – grįžtamosios informacijos teikimas studentui apie pateiktą žodinį pranešimą. Diskusijos paskaitose, darbas seminaruose, pranešimas (referatas), kolegų pranešimų recenzijos, egzaminas.
- bus nusiteikę mokytis savarankiškai, organizuoti savo darbą, planuoti laiką, pasirinkti tinkamas strategijas užduotims atlikti, taip pat bus nusiteikę dirbti poromis ir grupėmis, priimti bendrus sprendimus.	Tikslinės literatūros atranka, skaitymas ir analizavimas, informacijos sisteminimas, pranešimų rengimas žodžiu ir raštu, kolegų pranešimų recenzavimas.	Darbas seminaruose, pranešimas (referatas), kolegų darbų recenzijos.

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
1. Sociolingvistikos mokslo objektas, problematika ir tyrimo metodai. Sociolingvistikos raida ir ryšiai su kitais	2						4	6	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J.,

mokslais. Kalba visuomenėje. Kalbinio kodo pasirinkimo veiksniai. Kalbos funkcijos. Mikrosociolingvistika ir makrosociolingvistika. Socialinis kontekstas, jo veiksniai, reikšmė kalbėjimo įvairavimui. Socialiniai vaidmenys, kalbėjimo situacija. Konvergencija ir divergencija.									*An Introduction to sociolinguistics, p. p.1-50, 258-267,;* Karaliūnas S. *Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas, p.129-185.;*
2. Dvikalbės ir daugiakalbės kalbinės bendruomenės, kalbos atmainos pasirinkimas. Visuomenės ir asmens dvikalbystė. Diglosija. Kalbų kontaktai. Kodų kaita.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J. , *An Introduction to sociolinguistics, p.19-56*; Crystal, D. *Kalbos mirtis, 11-34*; Karaliūnas S., *Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas,* p.313-337
3. Kalbiniai variantai. Vernakulas. *Lingua franca*. Kalbos standartizavimas, kodifikavimas, įtvirtinimas. Bendrinė kalba. Regioninė kalba. Kalbos gimimas: pidžinizacija ir kreolizacija. Dirbtinės kalbos.	2						4	6	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., *An Introduction to sociolinguistics,p. 73-94;* Spolsky B., *Sociolinguistics, p. 61-63.*
4. Kalba ir lytis. Vyrų ir moterų kalbėsenos skirtumai. Kalba ir amžius.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., *An Introduction to sociolinguistics, p. 150-166.* .
6. Kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai, jų skirtumai, kiekybinių ir kokybinių metodų integracija. Tiriamosios imties sudarymas, atranka.	2		2				2	4	Kardelis K., *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai, p.270-337;* Ramonienė M. (red.) *Miestai ir kalbos, p.9-21.*
7. Kalba ir tarmė. Regioniniai ir socialiniai kalbos kodo variantai. Kalbos ir miestai. Stilius ir registras.	2		2				3	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., *An Introduction to sociolinguistics, p. 123-149, 223-257.*
8. Kalbinis elgesys ir socialiniai tinklai. Kalbos pastovumas ir kitimas. Kalbos išlaikymas ir pakeitimas. Kalbos nykimas ir kalbos mirtis. Kalbos atgaivinimas.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J. , *An Introduction to sociolinguistics, 183-194,* Crystal, D. *Kalbos mirtis, p.73-96*; Grumadienė L., Marcinkevičienė R. (sud.), *Sociolingvistika ir kalbos kultūra, p.84-90.*

9. Kalbų politika, kalbų planavimas. Kalbos statuso ir korpuso planavimas, kalbų mokymo politika. Kalbinės nuostatos ir prestižas. Lietuvos sociolingvistinė situacija. Kalba ir kultūra.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Hogan-Brun, G., U. Ozolins, M. Ramonienė & M. Rannut, *Language Policies and Practices in the Baltic States,p.3-152*, Spolsky B., *Sociolinguistics, p. 66-76*
10. Pranešimo rengimas ir jo pristatymas; kolegų pranešimo recenzijos rengimas.			4					15	Studentai savarankiškai pasirenka pranešimo temą, ją suderina su dėstytoju. Skatinami grupiniai darbai. Pranešimas pristatomas su skaidrėmis seminarų metu. Į VMA sistemą įkeliama refleksija atlikto darbo tema. Vieno studento darbo apimtis – apie 10 000 spaudos ženklų (0,25 autorinio lanko. Darbas pristatomas seminare. Pranešimų pristatymai recenzuojami – recenzijos įkeliamos į VMA sistema, apimtis – 2 000 spaudos ženklų.
11. Savarankiškas žinių sisteminimas ir rengimasis egzaminui.								15	
12. Egzaminas raštu.							2		
Iš viso:	**16**		**16**				**32**	**93**	

Vertinimo strategija	**Svoris proc.**	**Atsiskaitymo laikas**	**Vertinimo kriterijai**
			Kaupiamasis vertinimas:
Darbas seminaruose: dalyvavimas diskusijose.	20 %	semestro metu	**2 balai** skiriami, kai studentas atitinka šiuos tris kriterijus: 1) aktyviai dalyvauta bent 70 proc. seminarų; 2) kokybiškai ir laiku atlikti namų darbai, įkelti į VMA sistemą. **1 balas** skiriamas, kai studentas atitinka 1 kriterijų. **0 balų**: nedalyvauta seminaruose, namų darbai neatlikti ir neįkelti į VMA sistemą.
Pranešimo pasirinkta tema pristatymas.	30 %	paskutinės semestro savaitės	**3 balai** skiriami, kai pranešimas atitinka šiuos kriterijus: 1) mokslo požiūriu kokybiškas turinys; 2) tekstas tvarkingas, be klaidų, pateiktas laiku; 3) pranešimą sudaro įvadas, dėstymo dalis ir išvados, literatūros sąrašas. **2 balai** skiriami, pranešimas neatitinka vieno iš šių vertinimo kriterijų atžvilgiu: 1) mokslo požiūriu kokybiškas turinys; 2) tekstas tvarkingas, be klaidų, pateiktas laiku; 3) pranešimą sudaro įvadas, dėstymo dalis ir išvados, literatūros sąrašas. **1 balas** skiriamas, kai pranešimas neatitinka prieš tai nurodytų vertinimo kriterijų: **0 balų** – pranešimas nepateiktas.

Egzaminas raštu.	50 %	sesijos metu	Egzamine pateikiamos dvi klausimų grupės: 1) 3 klausimai, iš kurių privalu pasirinkti vieną ir pateikti išsamų atsakymą į jį; 2) 10 orientacinio pobūdžio klausimų, reikalaujančių trumpo konkretaus atsakymo. Abi klausimų grupės vertinamos 10 balų sistemoje. Vėliau išvedamas vidurkis.
Rengiant pranešimus ir / ar rašto darbą, galioja akademinio sąžiningumo ir etiško darbo su GDI principai (žr. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Generatyvinio dirbtinio intelekto naudojimo gaires). Jeigu rengdamas (-a) pranešimą ir / ar rašydamas (-a) rašto darbą studentas (-ė) naudojo GDI, tai pristatydamas (-a) pranešimą arba rašto darbą, tekste privalo aiškiai nurodyti, kaip, kokiems tikslams GDI buvo naudotas. Vertindamas pranešimą ir / ar rašto darbą, dėstytojas turi teisę žodžiu ir / arba raštu patikrinti studento (-ės) darbo autorystę. Studentui (-ei) negebant paaiškinti savo pranešimo turinio arba rašto darbo teksto, negebant atsakyti į su pateiktu pranešimu ar tekstu susijusius konkrečius klausimus, galima darbą laikyti parengtu nesąžiningai.			

Autorius	**Leidimo metai**	**Pavadinimas**	**Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas**	**Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda**
Privaloma literatūra				
Crystal, D.	2005	*Kalbos mirtis*		Vilnius: Tyto alba.
Hogan-Brun, G., U. Ozolins, M. Ramonienė & M. Rannut	2009	*Language Policies and Practices in the Baltic States*		Tallin: Tallin University Press
Holmes, J.	2001, 2006, 2008	*An Introduction to sociolinguistics*		Essex: Longman, Harlow: Longman
Karaliūnas S.	2008	*Kalbos vartojimasir socialiniskontekstas*		Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
Kardelis K.	2002	*Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*		Kaunas: Judex.
Ramonienė M. (red.)	2013	*Miestai ir kalbos II Sociolingvistinis Lietuvos žemėlapis*.		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Ramonienė M. (red.)	2022	*Sociolingvistinė Lietuvos panorama. Gyventojų kalbinės nuostatos ir kalbinis elgesys.*		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Papildoma literatūra				
Hogan-Brun, G., Ramonienė M.	2005	The Language Situation in Lithuania, *Journal of Baltic Studies*, The Baltic Sociolinguistic Review	Vol. XXXVI, Nr. 3, Special Issue	
Llamas C. et al. (eds)	2007	*The Routledge Companion to Sociolinguistics*		London and New York: Routledge.
Ramonienė M. (red.)	2010	*Miestai ir kalbos.*		Vilniaus universiteto leidykla
Spolsky B.	2001	*Sociolinguistics*		Oxford University Press.
Stockwell P.	2003	*Sociolinguistics, A resourse book for students*		Routledge
Swann J. et al.	2004	*Dictionary of Sociolinguistics*		The University of Alabama Press.

Trudgill P.	2000	*Sociolinguistics. An introduction to language and society*		London: Penguin books

Atnaujinta: 2026-10-29